

VIITASAMMAKKOSELVITYS

Loppi

Riihisalo

5.5.2025

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Selvitysalue.....	3
Viitasammakon elinympäristöt.....	4
Viitasammakon uhanalaisuus ja lainsäädäntö.....	4
Esitietoselvitys.....	5
Selvitysmenetelmät ja havainnot.....	5
Selvityksen epävarmuustekijät.....	9
Yhteenveto.....	10
Lähteet ja kirjallisuus.....	11

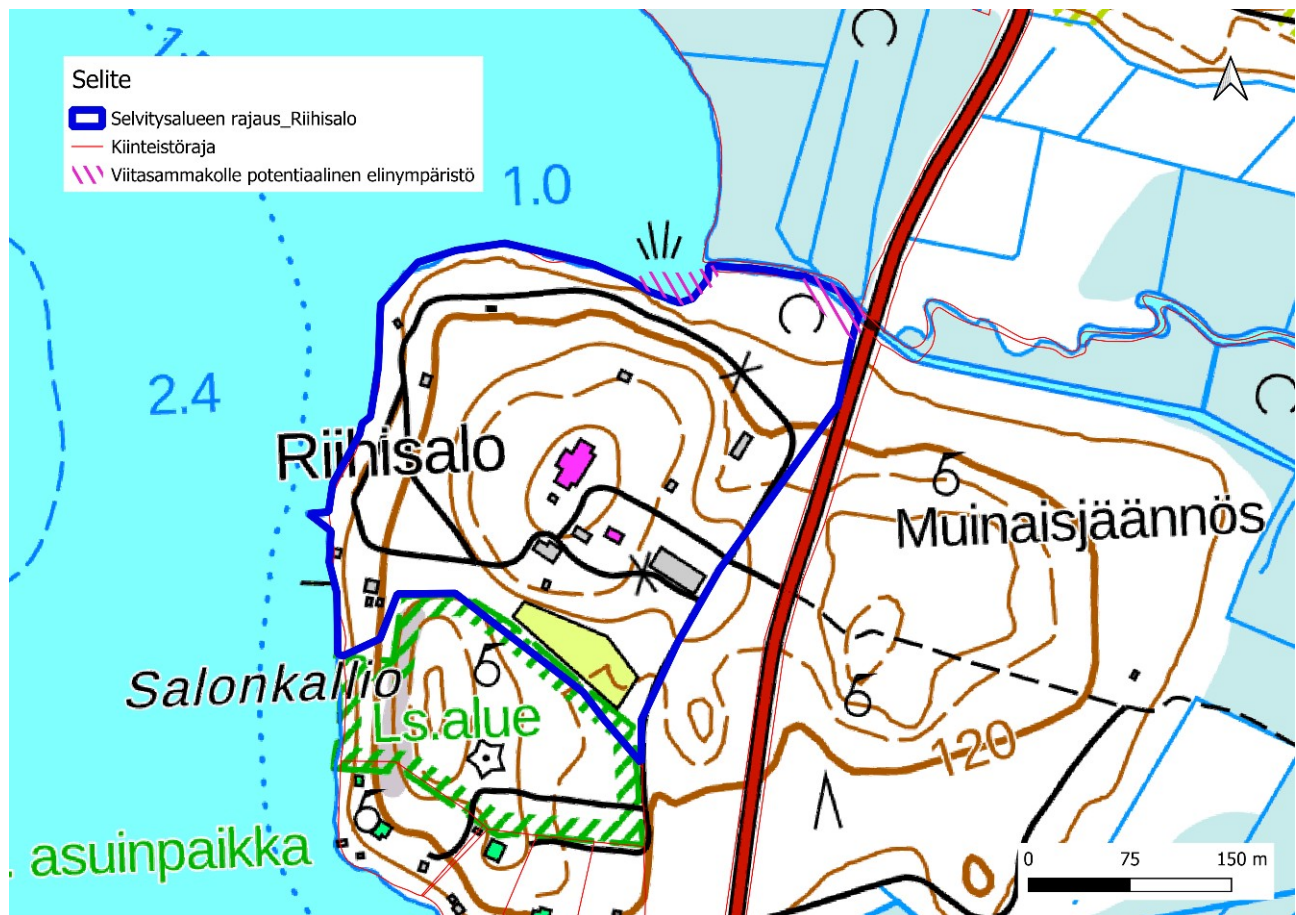
Kannen kuva: Selvitysalue ilmakuvassa rajattuna sinisellä.
(Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 04/2025)

Johdanto

Tämä selvitys keskittyy viitasammakon (*Rana arvalis*) esiintymisen kartoittamiseen. Selvitys keskittyy aiemman luontoselvityksen mukaisesti potentiaalisiksi viitasammakon elinympäristöiksi arvioituille alueille.

Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Lopella Riihisalon alueella. Viitasammakon esiintymisen kartoitus kohdistettiin alueella potentiaalisiksi elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi) aiemmassa selvityksessä (14.10.2024 päivätty luontoselvitys, laatinut Miljösuunnittelu Henna Koskinen) arvioituille alueille, jotka on esitetty vaaleanpunaisella viivarasterilla kuvassa 1.

KUVA 1. Selvitysalueen sijainti merkittynä sinisellä. Viitasammakolle potentiaalisiksi elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi) arvioidut alueet merkittynä vaaleanpunaisella viivarasterilla. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

Viitasammakon elinympäristöt

Viitasammakon (*Rana arvalis*) elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen rannat, lammikot, ojat, kosteikot, rantaluhdut, sekä kosteat niityt ja metsät. Laji elää sekä vesi- että maaympäristössä. Kutu tapahtuu keväällä vedessä, jonka jälkeen sammakot nousevat maalle ja viettävät kesän maaympäristössä. Syys-lokakuussa ne palaavat vesistöihin talvehtimaan. Talven viitasammakko viettää nykytiedon mukaan horroksessa vesialueiden pohjamutaan kaivautuneena ja mahdollisesti myös maakoloissa. Viitasammakko on nykytietämyksen mukaan varsin paikkauskollinen, eikä lähde kauaksi kutualueeltaan.

Viitasammakon uhanalaisuus ja lainsäädäntö

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on Suomen vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu elinvoimaiseksi lajiksi (LC). Viitasammakko on luonnonsuojelulailla rauhoitettu. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden:

- 1) tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja
- 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla. --

Viitasammakko kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteessä IV a mainittuihin lajeihin. Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Kansallisesti suojelu on saatettu voimaan luonnonsuojelulaissa, jonka 78 §:n mukaan tiukan suojelun piiriin kuuluvien lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.

Lajin esiintymispaikoilla lisääntymisalueiksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa soidintaminen ja kutu tapahtuu ja nuijapäät elävät. Kutualueilla ja niiden ympäristöissä sijaitsee myös levähdyspaikoiksi tulkittavia talvehtimispaikkoja. Näiden lisäksi viitasammakon elinpiiriin kuuluvat päivälepopaikoiksi ja ravinnonhakuun soveltuvat alueet kasvillisuuden suojissa edellä mainittujen alueiden läheisyydessä.

Esitietoselvitys

Aluetta koskien tehtiin Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-portaalissa lajihavaintojen tarkastelu 22.4.2025. Aineistopyyntö tehtiin selvitysaluetta laajemmalle, myös mahdolliseksi vaikutusalueeksi arvioidulle alueelle. Aineistossa alueelle ei kohdistunut yhtään havaintoa viitasammakosta.

Selvitysmenetelmät ja havainnot

Arviointi viitasammakon esiintymisestä alueella tehtiin jalkaisin näkö- ja kuulohavaintoja tehden. Tarkastelu keskitettiin 14.10.2024 päivätyn Miljöosuunnittelu Henna Koskisen laatiman luontoselvityksen mukaisesti potentiaalisiksi viitasammakon elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi) arvioituille kahdelle alueelle. Koska arvio oli tehty syksyllä, soveltuvuus viitasammakon elinympäristöiksi varmistettiin vielä maastossa ennen kuuntelupisteiden valintaa. Molemmat alueet arvioitiin soveltuvan viitasammakon elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi). (KUVAT 4-5).

Kutuaikaisen ääntelyn kuuntelu tehtiin kahtena eri päivänä (23.4. ja 28.4.2025) luontokartoittaja (EAT), miljöosuunnittelija (ins. AMK) Henna Koskisen toimesta. Yhdessä kuuntelupisteessä vietettiin kerrallaan aikaa noin puoli tuntia. Kuuntelupiste 2 valittiin havainnointia häiritsevän taustamelun vuoksi mahdollisimman kauaksi tiestä ja Kaartjoen kohinasta sen alittaessa tien. Viitasammakon lisääntymiseen soveltuviksi arvioidut elinympäristöt, sekä kuuntelupisteet 1 ja 2 on merkitty kartalle kuviin 2 ja 3.

KUVA 2. Viitasammakolle potentiaalisiksi elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi) arvioidut alueet maastokartalla merkittynä vaaleanpunaishalla viivarasterilla. Kuuntelupisteet 1 ja 2 merkittyinä punaisella tähdellä. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

KUVA 3. Viitasammakolle potentiaalisiksi elinympäristöiksi (lisääntymisalueiksi) arvioidut alueet ilmakuvassa merkittynä vaaleanpunaisella viivarasterilla. Kuuntelupisteet 1 ja 2 merkittyinä punaisella tähdellä. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 04/2025).

Rannassa kuuntelupisteen 1 länsipuolella havaittiin pieni määrä kutua. Ruskosammakon ja viitasammakon kudun erottaminen toisistaan luotettavasti on vaikeaa. Tiedetään kuitenkin että viitasammakko yleensä kutee hieman myöhemmin kuin ruskosammakko. Koska selvityksen maasto-osuuden aikataulu pyrittiin sääolojen ja muualla tehtyjen havaintojen perusteella ajoittamaan viitasammakon lisääntymisaikaan, arvioitiin että kutu kuuluu todennäköisemmin ruskosammakolle.

*KUVA 4. Viitasammakolle potentiaalisesti elinympäristöksi (lisääntymisalueeksi) arvioitu alue Kaartjärven rannassa, jolta valittiin kuuntelupiste 1.
(Kuva: Henna Koskinen 23.4.2025).*

*KUVA 5. Viitasammakolle potentiaalisesti elinympäristöksi (lisääntymisalueeksi) arvioitu alue Kaartjoen tulva-alueella, jolta valittiin kuuntelupiste 2. Taustalla Rautakoskentie ja sen ali kulkeva Kaartjoki.
(Kuva: Henna Koskinen 28.4.2025).*

KUUNTELUN TULOKSET:

Maastokäynti 1: 23.4.2025

Kuuntelupiste 1

Kellonaika kuuntelupisteellä: 13:45-14:15

Sää: Pilvinen, tyyni

Lämpötila: + 8°C

Havainnot: Sammakoiden ääntelyä ei havaittu.

Kuuntelupiste 2

Kellonaika kuuntelupisteellä: 14:30-15:00

Sää: Pilvinen, tyyni

Lämpötila: + 8°C

Havainnot: Sammakoiden ääntelyä ei havaittu.

Maastokäynti 2: 28.4.2025

Kuuntelupiste 1

Kellonaika kuuntelupisteellä: 13:55-14:25

Sää: aurinkoinen, heikkotuulinen

Lämpötila: + 15°C

Havainnot: Sammakoiden ääntelyä ei havaittu.

Kuuntelupiste 2

Kellonaika kuuntelupisteellä: 14:30-15:00

Sää: aurinkoinen, heikkotuulinen

Lämpötila: + 15°C

Havainnot: Sammakoiden ääntelyä ei havaittu selvitysalueella. Selvitysalueen ulkopuolelta, Kaartjoen pohjoispuolelta kuultiin vaimeaa ääntelyä joka saattoi kuulua viitasammakolle. Äänilähde pyrittiin paikallistamaan tekemällä tarkastelu myös Kaartjoen toiselta puolen, noin vastapäätä kuuntelupistettä 2. (KUVA 6). Alueen Kaartjoen pohjoispuolella arvioitiin soveltuvan kutemiseen, mutta kutua ei havaittu eikä ääntelyn lähteestä pystytty varmistumaan. Sammakoiden ääntelyä ei alueella havaittu, eikä sitä kantautunut selvitysalueelta joen toiselta puoleltakaan.

KUVA 6. Selvitysalueen ulkopuolella, Kaartjoen pohjoispuolella olevaa aluetta, jonne tehdyssä tarkastelussa ei havaittu merkkejä viitasammakon esiintymisestä. (Kuva: Henna Koskinen 28.4.2025).

Selvityksen epävarmuustekijät

Luontoselvitys pitää aina sisällään epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät muun muassa luonnossa tapahtuvaan vaihteluun. Viitasammakon esiintymisen kartoittamisessa epävarmuustekijöitä ovat etenkin haasteet selvityksen teon oikeassa ajoittamisessa. Selvitysajankohdan onnistunut valitseminen vaatii paikallista kevään etenemisen ja sään seuranta ja arviointia. Viitasammakon kutuaika on melko lyhyt; vain joitain viikkoja huhti-toukokuun vaihteessa kevään etenemisestä riippuen. Kuuntelun ajoituksen onnistuneesta arvioinnista huolimatta on silti aina mahdollista, että syystä tai toisesta sammakot eivät kuunteluhetkellä ääntele. Tästä johtuen kuulohavaintojen lisäksi tulisi tarkastella myös potentiaalisia elinympäristöjä ja muita merkkejä, kuten tässä selvityksessä on tehty.

Tässä selvityksessä keväällä 2025 aikaisin olleiden lämpimien jaksojen vuoksi kudun arvioitiin tapahtuvan ennen huhti-toukokuun vaihdetta ja kuuntelun ajoitus tehtiin sen mukaisesti.

Yhteenveto

Aiemmin tehtyyn selvitykseen pohjautuen alueelta havaittiin viitasammakolle potentiaalisia elinympäristöjä kahdella alueella, jotka on esitetty vaaleanpunaisella viivarasterilla kuvissa 2 ja 3. Viitasammakon esiintymisen kartoittamiseksi alueille tehtiin viitasammakon kutuaikaisen ääntelyn kuuntelu kahtena eri päivänä (23.4. ja 28.4.2025). Kumpanakaan kertana selvitysalueelta ei kuultu sammakoiden ääntelyä. Kutua alueella havaittiin muutama rypäs rannassa kuuntelupisteen 1 länsipuolella. Ruskosammakon ja viitasammakon kudun erottaminen toisistaan luotettavasti on vaikeaa. Tiedetään kuitenkin että viitasammakko yleensä kutee hieman myöhemmin kuin ruskosammakko. Koska selvityksen maasto-osuuden aikataulu pyrittiin sääolojen ja muualla tehtyjen havaintojen perusteella ajoittamaan viitasammakon lisääntymisaikaan, arvioitiin että kutu kuuluu todennäköisemmin ruskosammakolle. Koska ääntelyä tai muita merkkejä viitasammakon esiintymisestä selvitysalueella ei havaittu, arvioitiin lajin esiintyminen selvitysalueella epätodennäköiseksi.

Padasjoella 5.5.2025

Henna Koskinen
luontokartoittaja (EAT)
miljöosuunnittelija (ins. AMK)

Lähteet ja kirjallisuus

Maastokartat: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024

Ilmakuvat: Maanmittauslaitoksen aineistoa 04/2025

Kiinteistörekisterikartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024

Kannen kuva: Selvitysalue ilmakuvassa rajattuna sinisellä.

(Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 04/2025)

Valokuvat: Henna Koskinen 23.4. ja 28.4.2025.

Luonnonsuojeluasetus. 31.11.2023/1066

Ympäristöministeriö. 14.12.2023

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20231066>

Luonnonsuojelulaki. 5.1.2023/9

Ympäristöministeriö. 1.6.2023.

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Mäkelä, K. ja Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle javiranomaiselle. 2. Korjattu painos. Suomen ympäristökeskus SYKE. 374 s.

Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5640-3>

*Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim). 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. s. 90–96. Suomen Ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>*

Suomen Lajitietokeskus

Saatavilla: www.laji.fi

Miljösuunnittelu
Henna Koskinen

Padasjoki

puh. 040 757 6122

miljoosuunnitteluhk@gmail.com

www.miljoosuunnittelu.fi